

EL LLENGUATGE

*La lleixa i
la cornisa*

És ben evident que el substantiu «repisa», pronunciat també «repisa», és un castellanisme inacceptable. De fet, el recullen tots els vocabularis de barbarismes, encara que en aquest cas concret no s'excedeixen a proposar solucions correctes. Entre els quatre que hem consultat en sumem únicament quatre de diferents: *lleixa* (sens dubte la més usual), *relleix*, *cartela* i *repeu*. Els diccionaris d'equivalències (castellà-català) són, en aquest cas, més generosos: entre tres proposen ben bé un total de dotze formes diferents per a la traducció del mot castellà. El de Francesc de B. Moll, per exemple, les distribueix de la manera següent: com a peça que serveix per a sostenir alguna cosa, *represa*, *lleixa*, *prestatge*, *repeu* i *escudeller*, com a peça sortint de la xemeneia, *palmar*, *pinte* i *represa*, i com a peça (d'una finestra) per a sostenir testos o torretes, *clavellinera*.

Hem tingut ocasió de sorprendre més d'un cop, però, l'ús d'aquest castellanisme, «repisa», en textos de caràcter geogràfic o en narracions de recorreguts per la muntanya. Llegim, per exemple, «...passem per una petita "repisa" penjada sobre el torrent». És evident que en aquest cas no podríem pas substituir aquesta forma per *prestatge* o *escudeller*, però sí que podríem recórrer a *lleixa* o *relleix*. I, encara, a *cornisa*, mot que si bé, en principi, és un terme d'arquitectura, ha adquirit també, per extensió, un sentit geogràfic o, si es vol, orogràfic. Coromines, al seu Diccionari etimològic, diu que *cornisa* «sovint s'ha aplicat a un relleix o caire superior de cingle o de roca», i cita diversos exemples, entre ells un de *La punyalada*, de Vayreda. (Notem, en l'explicació de Coromines, l'ús que fa del mot *relleix*.) D'altra banda, la Gran Enciclopèdia admet ja aquest mot com un terme del vocabulari específic de la geomorfologia: «part rocallosa d'una muntanya o d'una costa abrupta que sobresurt a causa d'una capa més dura que recobreix les que són immediatament inferiors». I, finalment, també la Secció Filològica de l'Institut acordà l'any 1978 l'ampliació del sentit de *cornisa* amb l'addició següent: «Per ext. *Una cornisa de neu*, neu acumulada formant sortint d'un cingle. Camí que segueix els contorns exteriors d'una muntanya». Amb què, doncs, es completa el valor de *cornisa* com a terme orogràfic.